

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 22. februvarja 1901.

Politični oddelek.

Zopet ne bo nič.

Negotovi položaj v naši poslanski zbornici se je začel jasni, ali tako, da tega nikakor ne moremo biti veseli. Kar se godi v parlamentu, nam jemlje vse upanje, da bi se razmere obrnile na bolje. Nasprotno, to nas navdaja s strahom za bodočnost.

Kaže se, kakor da so se pod parlamentom podrli vsi stebri, na katerih sloni; da nihče več ne misli na to, kar je pri vsakem drugem zakonodajnem zastopu ob sebi razumljivo, da mora namreč sam varovati pogoje svoji eksistenci. Stranke postopajo namreč tako, kakor da je njih prvi namen, parlamentarizem ubiti, dasi jim vendar samo parlament daje moč in veljavo in bi s propadom parlamenta prišle vse skupaj na nič.

Naš parlament ubija samega sebe s tem, da zame-tava, kar spada v njegovo moč, da svojo lastno avtoriteto izpodkopava in pa s tem, da hočejo posamične stranke takorekoč z glavo skozi zid ter nečejo uvideti, da vse politično življenje ne obstoji prav za prav iz ničesar drugega, kakor iz samih kompromisov. To se je pokazalo v sredo.

Ta dan je prezident poslan ke zbornice izjavil, da si lasti pravico, cenzurirati vse poslanske interpelacije in druge vloge prav tako, kakor ima pravico cenzurirati vse govore. Prezident si je s tem prilastil nekako državno-pravniško oblast, kar absolutno ne more biti njegov poklic. Če bi se prezidentu priznala taka oblast, potem je sploh nemogoče, da bi se pred parlament spravila katerakoli kočljiva zadeva, potem bi mogle pred parlament priti samo take reči, ki so slučajno predsedniku oziroma vladi všeč. Schönerer bi ne bil mogel nikdar razkriti škandala severne železnice. Steinwender bi ne bil nikdar mogel spraviti znane afere nadvojvode Otona pred javnost ali razkrinkati ministra Pinota.

V očigled temu, da je pogoj parlamentarizmu popolna svoboda, v parlamentu bi bilo pričakovati, da bodo vse stranke jednotno postopale v obrambo poslanskih pravic. Saj mora vendar vsakdo uvidevati, da postane parlament toliko važnejši in vplivnejši, kolikor večja je njegova svoboda oziroma svoboda njegovih članov. A kaj se je zgodilo. Zbornica v prezidentovi izjavi, da si lasti pravico cenzuriranja še razpravljati ni hotela. Zbornica je kar brez razprave odobrila predsednikovo stališče in sama odobrila, da se obsežejo in utesnijo njena privilegija.

Ravno tako nerazumljivo kakor v tem slučaju, je zbornica tudi postopala glede sprejemanja nenemških vlog. Tudi največji šovinist ne more tajiti, da se morajo v državnem zboru zbrani poslanci med seboj vendar porazumeti, da se mora torej v obče rabiti tisti jezik, ki ga znajo vsi ali vsaj vsi poslanci. To je nemščina, vsaj sedaj še in bo tudi še dolgo ostala. Naravno bi torej bilo, da se puste razmere, kakoršne so dotlej. Poslanec, ki hoče res kaj doseči, ali ki želi, da bi ga drugi poslanci slišali, bo že rabil tisti jezik, o katerem ve, da ž njim kaj doseže.

Nasproti temu je gotovo samo postulat pravice, ako se dovoli vsem poslancem, da smejo rabiti svoj materni jezik, in ako se njih govori in interpelacije ravno tako pripuščajo, kakor nemški govori. A kako pri nas?

Doslej je smel vsakdo govoriti v svojem jeziku, toda nenemški govori se niso zapisovali v zapisnik. Takisto se je prej tudi postopalo z nenemškimi interpelacijami. Sprejemale se niso, niti čitale. Lani je dr. Fuchs v tem oziru izvršil ravnopravnost in odredil, da se tudi nenemške interpelacije sprejemajo in čitajo. Zdaj pa se je to odvrlo. Prav tisti Nemci, ki se najbolj rasonemajo na sedanjo ustavo, ki najbolj zagovarjajo skupni parlament in najbolj deklamujejo, naj se opusti vse, kar bi utegnilo motiti parlamentovo delovanje, prav tisti Nemci so zdaj prisilili prezidenta, da je ovrigel to Fuchsovo prakso in izključil slovanske jezike, kar je naravnost

udarec v obraz ravnopravnosti in izziva odpor. Ako bi se bilo Slovanom priznala ravnopravnost, bi itak ne bili tratali časa in dela s slovanskimi interpelacijami, ampak bi se kakor prej posluževali nemščine prav, ker to razumejo člani vlade in člani parlamenta.

Seja minole srede nam je pokazala, da je parlament na jedni strani izgubil že ves smisel za svoja privilegija, na drugi strani pa, da nekatere stranke iz same trmoglavosti nečejo ničesar vedeti in slišati o najprimernejših zahtevah ravnopravnosti, kako da je vsako delo nemogoče.

Po uspehu seje v sredo smo prepričani, da se parlament še pred 1. marcem razide, in da se začne zopet vladanje s § 14, absolutizem, kateremu, bo sile konec, kadar bodo zopet državne blagajne prazne.

Ljudska štetev v Ljubljani.

Kakor smo na kratko že poročali, ima Ljubljana po zadnji ljudski štetvi 33.955 civilnih prebivalcev in 2592 aktivnih vojakov, torej skupaj 36.547 prebivalcev. Civilno prebivalstvo razdeli se na posamezne okraje tako-le: šolski okraj 4352 (2206 moških in 2146 žensk); št. Jakotski okraj 5773 (2504 moških in 3269 žensk); dvorni okraj 10 498 (4581 moških in 5917 žensk); kolo-dvorski okraj 8618 (3921 moških in 4697 žensk); pred-okraji 1639 (760 moških in 879 žensk); Vodmat 3075 (1449 moških in 1626 žensk). Vseh moških z vojaštvom vred je torej 18.013, žensk pa 18.534.

Domovinsko pravico imelo je dne 31. decembra 1900 8901 oseba (4084 moških in 4817 žensk) v Ljubljani; 20.236 oseb (9538 moških in 10.698 žensk) v deželi kranjski; 6463 oseb (3844 moških in 2619 žensk) v drugih avstrijskih kronovinah; 614 oseb (351 moških in 263 žensk) v deželah ogrske krone; 6 moških v Bosni in Hercegovini; 327 oseb (190 moških in 137 žensk) pa v ostalem inozemstvu. Seveda se bodo te okolnosti tekom letošnjega leta znatno premenile, ker utegne v zmislu novega domovinskega zakona mnogo takih oseb, ki že čez deset let bivajo v našem mestu, pridobiti domovinsko pravico v Ljubljani.

Zanimivo je razmerje ljubljanskega prebivalstva z ozirom na narodnost, oziroma na občevalni jezik. Od 35.600 prebivalcev ljubljanskih, ki imajo domovinsko pravico v Avstriji, je 29.737 Slovencev, 5418 Nemcev, 208 Čehov in Slovakov, 150 Italijanov, 63 Hrvatov in Srbov, 20 Poljakov, 2 Malorusa, 1 Rumunec in 1 Madžar. Po veri pa je: 36.159 rimo-katolikov, 236 protestantov, 95 židov, 34 pravoslavnih, 12 grških unijatov, 8 oseb brez vericizpovedanja, 1 anglikanec, 1 starokatolik in 1 armenski unijat.

Brati in pisati zna 28.575 oseb (14.767 moških in 13.808 žensk), samo brati zna 1316 oseb (225 moških in 1091 žensk), 6656 oseb (3021 moških in 3635 žensk) pa ne zna ne brati ne pisati.

Število vseh hiš v Ljubljani znaša 1596; 79 poslopij je takih, v katerih se ne stanuje. Stanujočih strank

pa je 6904. Prvi okraj ima 173 hiš in 742 strank; drugi okraj 245 hiš in 1316 strank; tretji okraj 502 hiši in 2200 strank; četrti okraj 348 hiš in 1748 strank; predkraji 211 hiš in 356 strank; Vodmat pa 117 hiš in 542 strank.

Štele so se tudi domače koristne živali in je bilo dne 31. decembra v Ljubljani 969 konjev in kobil, 970 goved (726 krav), 2 osla, 24 koz, 8 ovac, 549 svinj, 207 bučelnih panjev, 4919 kokoši, 55 gosi, 106 rac in 710 komadov druge perutnine.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel v sredo dne 20. t. m. Seja je bila jako burna, nastali so celo izgredi. Povod temu je dala izjava predsednikova, o katerem govorimo na drugem mestu, da bo namreč tudi v naprej cenzuriral vse podane interpelacije, in da se slovanske interpelacije ne bodo čitale in sprejemale v zapisnik. Čehi so bili skrajne razburjeni. Metali so celo neke papirje na prezidenta, Klofač pa mu je hotel celo tintnik v glavo vreči. Posamičnih škandalov, ki so se primerili, ne bomo popisovali; dovolj je, ako omenimo, da je predsednik moral sejo nagloma zaključiti. V četrtek je bila zopet seja. Predsednik Vetter je izjavil, da odstopi, če bi Čehi začeli obstrukcijo. Pa tudi podpredsednik Žaček se pripravlja na odstop. Bržčas zbornica ne bo mogla dolgo funkcionirati. Nemci se silno boje, če bi parlament ne mogel delati, da bi v tem slučaju moralo Körberjevo ministrstvo odstopiti.

Predlogi slovenskih poslancev v državnem zboru.

— Mej drugimi so stavili poslanci „Slovanskega centra“ in sicer vitez Berks, Žičkar, Pfeifer, dr. Gregorčič in ostali tovariši v predzadnji seji poslanske zbornice nujni predlog, da vlada zviša državno podporo za obnovljenje po trtni uši opustošenih vinogradov, in da se te podpore dovoljuje ne glede na visokost deželnih podpor. Zakon iz l. 1892 namreč določa, da državna podpora ne sme presegati deželne. Ravno ta določba pa ovira obnovljenje vinogradov. Ta predlog so slovenski poslanci že večkrat vložili, a doslej brez uspeha. Poslanec Pfeifer in tovariši so predlagali, da se premenita §§ 28. in 198. zakona glede osebnega dohodninskega davka, da država izdatno prispeva k stroškom za streljanje proti toči, in da se odpravi vinska klavzula. Nadalje so vložili dr. Šusteršič in tovariši naslednji predlog: Znano dejstvo je, da se kmetijstvo že desetletja bori za svoj obstanek. Vedno višje so delavske plače in stroški, vedno težavnejša prodaja, vedno hujša konkurenca. Kmetijski dolgovi strahovito naraščajo, dražbe se množe od leta do leta, in kmetje s strahom zró v bodočnost. Človek bi mislil, da so vsi krogi pripravljeni pomagati kmetškemu stanu, ki je moč in stebler države. Toda mnogi so slepi, in vlada ni storila svoje dolžnosti. Zato vidimo, kako velika industrija izrablja avstro-ogrsko nagodbo ter carinske in trgovinske pogodbe z drugimi državami, da svetu trosi pesek v oči o svojem in o položaju poljedelstva, da si v pravem času zagotovi največ dobička. In državna oblastva še podžigajo to grabežljivost. Kot zastopniki trpečega poljedelstva protestujemo proti takemu početju, povzdignjemo svoj glas proti agitaciji z denarjem in tiskom, ki se upira upravičenim težnjam kmetškega stanu. Mi zahtevamo, da tudi kmet, ki narod živi, dobi besedo pri gospodarskih vprašanjih in osobito v trgovinski politiki. Zato predlagamo: Visoka zbornica skleni: „C. kr. vlada se pozivlje, da pri avstro-ogrski nagodbi, pri uravnavi avtonomnih carinskih tarifov in pri novih trgovinskih pogodbah z unanjimi državami obrača